

การพัฒนาหน่วยการเรียนรู้เรื่อง เด็กดีรู้หน้าที่ ใช้ชีวิตตามวิถีชุมชนเพื่อส่งเสริมค่านิยมหลัก
12 ประการ รายวิชาเพิ่มเติม ส16206 หน้าที่พลเมือง โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

The Development of Learning Unit Children's Responsibility by Way of
Community Lifestyle to Enhance the 12 Core Values in an Additional
Subjects S16206 Duties of Citizens by Using Community Learning
Resources for Prathomsuksa 6

ปฏมนัฎฐา มีพูล^{1*} และ เพชรรัตน์ จงนิมิตรสถาพร²

Punnatta Meepool^{1*} and Phetcharat Jongnimitsathaporn²

¹นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

Master of Education Program in Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Khon Kaen University

²รองศาสตราจารย์ สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

Associate Professor, Curriculum and Instruction Program, Faculty of Education, Khon Kaen University

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาหน่วยการเรียนรู้ เรื่อง เด็กดีรู้หน้าที่ ใช้ชีวิตตามวิถีชุมชน รายวิชาเพิ่มเติม ส16206 หน้าที่พลเมืองโดยใช้การสอนด้วยแหล่งเรียนรู้ในชุมชน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 2) ศึกษาค่านิยมหลัก 12 ประการ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง เด็กดีรู้หน้าที่ ใช้ชีวิตตามวิถีชุมชน รายวิชาเพิ่มเติม ส16206 หน้าที่พลเมือง โดยใช้การสอนด้วยแหล่งเรียนรู้ในชุมชน และ 3) ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หน่วยการเรียนรู้ เด็กดีรู้หน้าที่ ใช้ชีวิตตามวิถีชุมชน โดยใช้การสอนด้วยแหล่งเรียนรู้ในชุมชน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยให้นักเรียน ร้อยละ 70 มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนร้อยละ 75 ขึ้นไป

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านห้วยจรเข้ อำเภอตำบองชุมพร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 5 ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 35 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ (1) หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง เด็กดีรู้หน้าที่ ใช้ชีวิตตามวิถีชุมชนโดยใช้การสอนด้วยแหล่งเรียนรู้ในชุมชน รายวิชาเพิ่มเติม ส16206 หน้าที่พลเมือง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 (2) แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้การสอนด้วยแหล่งเรียนรู้ในชุมชน รายวิชาเพิ่มเติม ส16206 หน้าที่พลเมือง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 8 แผน 17 ชั่วโมง (3) แบบทดสอบวัดค่านิยมหลัก 12 ประการ มีลักษณะเป็นแบบสถานการณ์ปัญหาและเลือกตอบ จำนวน 20 ข้อ และ (4) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และร้อยละ โดยผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

*Corresponding author. Mobile: +66 (0) 8 1878 8279

Email address: punnatta2522@gmail.com

1. ผลการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้ เด็กดีรู้หน้าที่ ใช้ชีวิตตามวิถีชุมชน โดยใช้การสอนด้วยแหล่งเรียนรู้ในชุมชน รายวิชาเพิ่มเติม ส16206 หน้าที่พลเมือง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งมีขั้นตอนการพัฒนาดังนี้ (1) ศึกษาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม ส16206 หน้าที่พลเมืองของโรงเรียนบ้านห้วยจรเข้ม้า (2) วิเคราะห์ จุดเน้นและขอบข่าย ผลการเรียนรู้ และสาระการเรียนรู้ รายวิชาเพิ่มเติมหน้าที่พลเมือง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 (3) กำหนดผังมโนทัศน์ เพื่อจัดทำหน่วยการเรียนรู้ (4) กำหนดตารางหน่วยการเรียนรู้ ประกอบด้วย ชื่อหน่วยการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ เนื้อหาสาระของหน่วยการเรียนรู้ รวมทั้งเวลาเรียนในแต่ละเนื้อหา (5) ออกแบบการจัดการเรียนรู้ โดยใช้การสอนด้วยแหล่งเรียนรู้ในชุมชน และ (6) เขียนแผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้การสอนด้วยแหล่งเรียนรู้ในชุมชน การประเมินคุณภาพหน่วยการเรียนรู้ โดยผู้เชี่ยวชาญ มีความเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.62 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.36)

2. ผลการทดสอบวัดค่านิยมหลัก 12 ประการ หน่วย เด็กดีรู้หน้าที่ใช้ชีวิตตามวิถีชุมชน โดยใช้การสอนด้วยแหล่งเรียนรู้ในชุมชน พบว่า นักเรียนร้อยละ 77.14 มีคะแนนผลการวัดค่านิยมหลัก 12 ประการคิดเป็นร้อยละ 81.71

3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากการเรียนรู้ในหน่วย เด็กดีรู้หน้าที่ใช้ชีวิตตามวิถีชุมชน โดยใช้การสอนด้วยแหล่งเรียนรู้ในชุมชน พบว่านักเรียนร้อยละ 74.29 มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 79.43 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้

คำสำคัญ: การพัฒนาหน่วยการเรียนรู้, ค่านิยมหลัก 12 ประการ, การสอนด้วยแหล่งเรียนรู้ในชุมชน

Abstract

The objectives of this research were: (1) to develop of Learning Unit Children's Responsibility by way of Community Lifestyle Values in an Additional Subjects S16206 Duties of Citizens by Using Community Learning Resources for Prathomsuksa 6, (2) to study the 12 Core Values of Prathomsuksa 6 Students from Learning Unit Children's Responsibility by way of Community Lifestyle Values in an Additional Subjects S16206 Duties of Citizens by Using Community Learning Resources, and (3) to study the learning achievement in Learning Unit Children's Responsibility by way of Community Lifestyle Values in an Additional Subjects S16206 Duties of Citizens by Using Community Learning Resources for Prathomsuksa 6, by the specified criterion that 70% of student had their learning achievement for 75% and up.

The research target group of this study included 35 Prathomsuksa 6 Students during the second semester in 2015 school year, Banhuaychorake School, AmphorDankhantod, under the Office of NakhonRatchasima Primary Educational Service Area 5. The instruments using in the study consisted of (1) the Learning Unit Children's Responsibility by way of Community Lifestyle Values in an Additional Subjects S16206 Duties of Citizens by Using Community Learning Resources for Prathomsuksa 6 (2) the Learning Management Plan by Using Community Learning Resources in an Additional Subjects S16206 Duties of Citizens for Prathomsuksa 6, 8 Plans, total of 17 hours, (3) the 12 Core Values Test, 20 Point, and (4) the Learning Achievement Test, 30 Point. Data were analyzed by calculating the Mean, Standard Deviation and Percentage.

The research findings:

1. For the finding of development Learning Unit Children's Responsibility by way of Community Lifestyle Values in an Additional Subjects S16206 Duties of Citizens by Using Community Learning Resources for Prathomsuksa 6, consisted of the following steps : (1)the study of curriculum in an Additional Subjects S16206 Duties of Citizens of Banhuaychorake School (2) the analysis of Focus and Territory, indicator, and learning substance in an Additional Subjects Duties of Citizens for Prathomsuksa 6, (3) the determination of concept map, (4) the determination of learning unit table, (5) the design of learning activity management, and(6) the writing of lesson plan by using model for using the learning source in community as the application of established learning unit for the students. The Average value of evaluation in learning unit quality by the experts, was 4.62 (S.D. = 0.36). The opinion was in "the Highest" level.

2. The evaluation of 12 Core Values from learning in learning unit Children's Responsibility by way of Community Lifestyle Values by Using Community Learning Resources,found that77.14% of students had their score for 81.71% and up.

3. The learning achievement from learning in learning unit Children's Responsibility by way of Community Lifestyle Values by Using Community Learning Resources,found that74.29% of students had their learning achievement for 79.43% which was higher than the specified criterion.

Keywords: The Development of Learning Unit, The 12 Core Values, Community Learning Resources

บทนำ

ปัจจุบันสภาพบริบทในสังคมไทยมีการเปลี่ยนแปลงแตกต่างจากอดีตไปอย่างมากไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ สังคมสิ่งแวดล้อมโดยเฉพาะสังคมในเมืองมุ่งเน้นการพัฒนาให้เป็นศูนย์กลางความเจริญในด้านต่างๆ ทั้งด้านเศรษฐกิจ การศึกษา การท่องเที่ยว จึงส่งผลให้สังคมไทยมีความทันสมัยมากขึ้น เกิดการแพร่กระจายของวัฒนธรรมต่างชาติ โดยเฉพาะวัฒนธรรมตะวันตกที่แพร่เข้ามาสู่สังคมไทยส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ฉะนั้นจึงก่อให้เกิดความเจริญในด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านวัตถุ ด้านเทคโนโลยี การสื่อสาร การรับข้อมูลข่าวสารและเหตุการณ์ต่างๆ การพัฒนาดังกล่าวนี้เองมีผลทำให้เกิดสภาพปัญหาต่างๆ ที่ตามมาในสังคมไทย และอาจลุกลามเกี่ยวโยงนำไปสู่การสูญเสียภาวะแห่งการพึ่งพาตนเองในด้านสังคม วัฒนธรรม และภูมิปัญญา ความเจริญทางด้านศีลธรรม จริยธรรมในสังคมเริ่มเสื่อมลง ส่งผลให้สังคมไทยเกิดการเปลี่ยนแปลงระบบคิด ได้แก่ ค่านิยมทัศนคติ และความเชื่อของคนไทย (ธงชัย สมบูรณ์, 2544)

หากกล่าวถึงค่านิยมแล้ว ค่านิยมนี้มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการดำเนินชีวิตประจำวันของบุคคลในสังคม มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิต และการสร้างวัฒนธรรม ค่านิยมจึงมีความสำคัญซึ่งส่งผลต่อความเจริญและความเสี่ยงของสังคม แต่ถ้าบุคคลในสังคมใดมีค่านิยมที่ไม่ดีไม่เหมาะสม เช่น ขาดระเบียบวินัย เล่นการพนันขาดความสามัคคี เป็นต้น สังคมนั้นก็จะเสื่อมลง ดังที่ทิตานา แชมมณี (2542) กล่าวว่า ค่านิยม เป็นหลักแนวคิดความเชื่อที่บุคคลยึดถือเป็นคุณค่า หรือแนวทางในการตัดสินใจและดำเนินชีวิต หากค่านิยมของแต่ละบุคคลยึดถือเป็นแนวทางในการดำรงชีวิตตรงกันเป็นจำนวนมาก สิ่งนั้นก็กลายเป็นค่านิยมของสังคมและสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม (2557) กล่าวว่าค่านิยมเปรียบเสมือนเครื่องมือหนึ่งในการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้า กล่าวคือเป็นแนวความคิด ความเชื่อ อุดมการณ์ เป็นความต้องการของกลุ่มคนในสังคมที่ยอมรับร่วมกันว่าเป็นสิ่งที่ดี มีคุณค่าควรแก่การนำไปเป็นแนวทางในการปฏิบัติ เป็นกรอบในการดำเนินชีวิต เพื่อประโยชน์สุขของตนเองและสังคม

ส่วนรวม ซึ่งเราไม่สามารถบอกได้ว่าค่านิยมของคุณคณ
ไดถูกหรือผิด

ในสภาพสังคมไทยปัจจุบัน ค่านิยมที่ไม่พึงประสงค์
ของสังคมไทยจึงมีอยู่มากมาย ซึ่งได้ก่อให้เกิดปัญหาต่างๆ
ขึ้นในสังคม ทั้งในระดับชุมชน ระดับภาค และระดับ
ประเทศ ทำให้สังคมเบี่ยงเบนไปจากอดีตอย่างน่าเป็นห่วง
ในสังคมไทยมีผู้คนบางกลุ่มมีแนวคิด และค่านิยมที่แตก
ต่างกันจนนำไปสู่ความขัดแย้ง แยกแยก และอาจนำไป
สู่การสูญเสียที่ประเมินค่ามิได้ เช่น การไม่มีระเบียบวินัย
ไม่เคารพกฎหมาย ไม่ดูแลบุพการี ไม่มีจิตสำนึกสาธารณะ
เป็นต้น ดังเช่น พิภูล สีหาพงษ์ (2546) ได้นำเสนอถึง
พฤติกรรมของเยาวชนที่ไม่พึงประสงค์ว่า เยาวชน
ในวัยเรียนมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมได้แก่ ไม่เห็นคุณค่า
ของตนเอง แต่งกายไม่เหมาะสม หนีเรียน ดิทยาเสพติด
เล่นการพนันเที่ยวกลางคืนเป็นโสเภณีเด็กมีเพศสัมพันธ์
ก่อนวัยอันควร ขาดคุณธรรม จริยธรรม ขาดการปลูกฝัง
ค่านิยมที่ถูกต้องและเหมาะสมจากผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย
ตลอดจนอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ไม่พึงปรารถนาจากสภาพ
การณ์ที่เกิดขึ้น ทำให้เยาวชนภายใต้สังคมแห่งการเรียนรู้
รับเอาเทคโนโลยีและวัฒนธรรมจากทั่วโลกมาใช้อย่าง
ขาดความรอบคอบสอดคล้องกับ วารี ศิริเจริญ (2541)
ที่ได้กล่าวถึงพฤติกรรมวัยรุ่นว่า มีปัญหาในเรื่อง
การไม่มีความรับผิดชอบ ไม่มีระเบียบวินัย การไม่แสดง
ความเคารพต่อผู้มีพระคุณ การไม่มีความมานะพยายาม
ซึ่งพฤติกรรมเหล่านี้ ได้ก่อให้เกิดปัญหาต่างๆ
ตามมามากมาย ทั้งปัญหาการเรียน ปัญหาการคบเพื่อน
ปัญหาด้านจิตใจที่มีความแข็งกระด้าง ปัญหาครอบครัว
ปัญหายาเสพติด ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาความไม่
ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ปัญหาหมอลภาวะ ปัญหา
การทุจริตฉ้อราษฎร์บังหลวง ปัญหาแหล่งอบายมุข
ปัญหาแหล่งเสื่อมโทรม ปัญหาการใช้แรงงาน ปัญหา
การละเมิดสิทธิเด็ก ปัญหาโสเภณีเด็ก ปัญหาการจราจร
และอุบัติเหตุปัญหาเหล่านี้เป็นผลมาจากการมีคุณธรรม
และจริยธรรมในสังคมปัจจุบันลดลง ทำให้สังคมมีปัญหา
แนวทางหนึ่งที่จะช่วยลดปัญหาสังคม คือ จะต้องปลูกฝัง
คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่พึงประสงค์ ให้กับเยาวชน

เพื่อให้เขาเจริญเติบโตเป็นบุคคลที่พึงปรารถนาของสังคม
(สมพร เทพสิทธา, 2542)

การศึกษาเป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาประเทศ
ให้มีความเจริญก้าวหน้าทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคมและ
การเมือง ประเทศที่เจริญจะมีการศึกษาที่มีคุณภาพเพื่อ
พัฒนาคนให้มีความรู้ ความสามารถ มีคุณธรรมจริยธรรม
และค่านิยมที่พึงประสงค์เพื่อสร้างประชากรที่มีคุณภาพ
ไปพัฒนาประเทศ ประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับการ
จัดการศึกษาของชาติ โดยประกาศใช้พระราชบัญญัติ
การศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 ซึ่งมีจุดมุ่งหมาย
ในการจัดการศึกษาเพื่อเน้นการพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์
ที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม
จริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่
ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ดังนั้นการจัดการศึกษา
จึงต้องมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดความรู้คู่คุณธรรม สอดคล้อง
กับมาตรา 24 ที่กำหนดให้สถานศึกษาจัดเนื้อหาสาระและ
กิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของ
ผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ให้ผู้เรียน
ได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงโดยผสมผสานสาระความรู้
ต่างๆ อย่างมีสัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม
จริยธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์
ไว้ในทุกวิชา รวมทั้งมาตรา 29 กำหนดให้สถานศึกษาร่วม
กับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
และสถาบันสังคมอื่นส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน
โดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน มีการแสวงหา
ความรู้ข้อมูล ข่าวสาร และรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและ
วิทยาการต่างๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพ
ปัญหาและความต้องการ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545)
นอกจากนี้ยังมีนโยบายด้านการศึกษาของคณะรักษาความ
สงบเรียบร้อยแห่งชาติ (คสช.) ที่ส่งเสริมให้เด็กและ
เยาวชนในชาติได้มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องความเป็นไทย
รักชาติ ศาสนา และเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ และ
เป็นพลเมืองดีในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหาก
ษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความปรองดองสมานฉันท์
เพื่อสันติสุขในสังคมไทย และกำหนดค่านิยมหลัก
12 ประการ เพื่อสร้างคนไทยที่เข้มแข็งนำไปสู่การ

สร้างสรรค์ประเทศไทยให้เข้มแข็ง (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2557) ดังนั้น สังคมจึงต้องการสมาชิกที่มีค่านิยมที่ถูกต้องดีงามเพื่อการพัฒนาดำรงอยู่อย่างมั่นคงถาวรสืบไป การจัดการศึกษาจึงต้องให้ความสำคัญกับการปลูกฝังค่านิยมหลัก 12 ประการให้แก่นักเรียน เพื่อเป็นการสร้างรากฐานของสำนึกความเป็นพลเมืองดีของชาติ ครูมีหน้าที่ออกแบบและจัดกระบวนการเรียนที่ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ในเนื้อหาวิชาและค่านิยมหลัก 12 ประการ ไปพร้อมๆ กัน

ตามที่คณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ มุ่งเน้นให้เกิดค่านิยม 12 ประการแก่ผู้เรียน และขยายผลค่านิยมหลัก 12 ประการสู่สังคมไทยการที่จะให้เยาวชนมีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้นั้น จะต้องพิจารณาถึงสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบตัวของเยาวชน และผลกระทบต่อการดำรงชีวิตของเยาวชนในสังคมจึงต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจจากชุมชน องค์กร และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่างๆ ในการร่วมกันสร้างค่านิยมหลักของ คนไทยทั้ง 12 ประการสู่สังคม เพื่อหวังให้สังคมยอมรับว่าเป็นสิ่งที่ดีงาม เป็นสิ่งที่ปฏิบัติได้จนนำไปสู่การธำรงรักษาชาติได้อย่างวัฒนาถาวร

หลังจากที่สถานศึกษาจัดทำหลักสูตร กำหนดรายวิชาต่างๆ แล้วนำรายวิชาเหล่านั้นไปใช้สอน เป็นหน้าที่ของผู้สอนที่จะเป็นผู้กำหนดเรื่อง หัวข้อ ประเด็น หรือหน่วยการเรียนรู้ ที่เห็นว่าจะทำให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ตามที่กำหนดไว้ในรายวิชานั้น ดังนั้น หน่วยการเรียนรู้ (วัฒนาพร ระงับทุกข์, 2545) คือ ความรู้ที่ครบวงจรในเรื่องหนึ่ง ซึ่งเกิดจากการจำแนกเนื้อหาความรู้ของแต่ละสาระหรือรายวิชาออกเป็น “เรื่อง” และแต่ละเรื่องนั้นให้มีความรู้ครบวงจร อาจกล่าวได้ว่าเป็นแผนหรือแนวทางที่ครูผู้สอนจัดทำขึ้นเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนใช้ชั้นเรียนนั่นเอง ดังนั้นการจัดทำหน่วยการเรียนรู้มีความสำคัญคือ เพื่อความสะดวกในการจัดการเรียนรู้และผู้เรียนได้เรียนรู้ในลักษณะองค์รวม นอกจากนี้ นาดยา ปิลันธนาพันธ์ (2540) ได้กล่าวถึงหน่วยการเรียนรู้ที่ดี

มีคุณภาพว่าควรมีลักษณะที่ท้าทาย น่าสนใจ สอดคล้องกับประสบการณ์ชีวิตจริงของผู้เรียน ให้รู้สึกว่าการเรียนรู้มีคุณค่า สามารถเข้าไปสัมผัสจับต้องได้ และนำความรู้จากหน่วยการเรียนรู้ไปใช้ได้ทันที จึงกล่าวสรุปได้ว่าการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้มีความสำคัญ เพราะเป็นการนำเอามาตรฐานการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ มาจัดทำเป็นหน่วยการเรียนรู้ที่ประกอบด้วย ผลการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ และจำนวนเวลา ที่จะสามารถทำให้ผู้เรียนบรรลุผลการเรียนรู้ที่ตั้งไว้ได้

อีกทั้งการสอนโดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนเป็นวิธีการหนึ่งที่จะช่วยให้กระบวนการเรียนการสอนบรรลุจุดมุ่งหมายได้ตามที่ต้องการ การสอนด้วยแหล่งเรียนรู้ในชุมชน ผู้เรียนจะได้เรียนรู้และฝึกฝนทักษะและความสามารถพื้นฐานทางสังคม ทักษะการคิดและทักษะชีวิตอย่างหลากหลาย ทั้งการวางแผน การสำรวจ การสังเกต บันทึกรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล นำเสนอ การอ่าน การเขียน การสื่อสาร การทำงานร่วมกับผู้อื่น การฝึกมารยาททางสังคม รวมทั้งเกิดความรัก และภาคภูมิใจในวัฒนธรรมประเพณีของตนเอง เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้วางแผน แบ่งงานหน้าที่รับผิดชอบ สำรวจ สืบค้น รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ นำเสนอแลกเปลี่ยน และสรุปข้อมูลจากการศึกษา จึงเป็นการเรียนรู้ที่มีความหมายจริงต่อผู้เรียน โดยพยายามจัดการศึกษาให้เป็นส่วนหนึ่งของชุมชน ให้ชุมชนเป็นศูนย์กลางในการจัดการเรียนรู้กับผู้เรียน แหล่งชุมชนที่นำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนเป็นการให้การเรียนรู้จากประสบการณ์จริงมากที่สุด ฝึกปฏิบัติให้คิดได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านเกิดการเรียนรู้ สนับสนุนบรรยากาศภาพแวดล้อม เพราะการศึกษาไม่จำเป็นต้องอยู่เฉพาะในห้องเรียน เป็นการศึกษาพฤติกรรมของคนและสิ่งแวดล้อม มุ่งหวังให้ผู้เรียนเป็นผู้มีความรับผิดชอบ แล้วนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน ช่วยให้ผู้สอนและผู้เรียนมีความเข้าใจเกี่ยวกับชุมชน เน้นการจัดประสบการณ์ตรงและการใช้ทรัพยากรที่อยู่ใกล้ตัวนักเรียน สามารถนำทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมในชุมชนมาใช้ได้ทุกเวลาและทุกเมื่อ การใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนเป็นการเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน ตามแนว

ปฏิรูปการศึกษาที่สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ซึ่งส่งผลให้ผู้เรียนมีความรัก ความผูกพันและภูมิใจในท้องถิ่นของตน (ลัดดา ศิลาน้อย, 2545) สอดคล้องกับงานวิจัยของ วัชรภรณ์ บุญปัญญา (2556) และรุจิรา กิตติวงศ์ตระกูล (2556) ที่ได้ศึกษาพัฒนาหน่วยการเรียนรู้ โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนในการจัดการเรียนการสอน ผลการศึกษาพบว่าผลสัมฤทธิ์หลังการเรียนโดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน ผู้เรียนผ่านเกณฑ์ตามที่กำหนดไว้ อีกทั้งผู้เรียนมีความรู้ที่ยั่งยืนและเรียนอย่างมีความสุข มีเจตคติที่ดี โรงเรียนและชุมชนมีความสัมพันธ์อันดีต่อกันอีกด้วย

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยจึงได้พัฒนาหน่วยการเรียนรู้ เรื่อง เด็กดีรู้หน้าที่ ใช้ชีวิตตามวิถีชุมชน เพื่อส่งเสริมค่านิยมหลัก 12 ประการ รายวิชาเพิ่มเติม ส16206 หน้าที่พลเมือง โดยใช้การสอนด้วยแหล่งเรียนรู้ในชุมชน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้เป็นพลเมืองดีของชุมชน สังคมและประเทศชาติต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. พัฒนาหน่วยการเรียนรู้ เรื่อง เด็กดีรู้หน้าที่ ใช้ชีวิตตามวิถีชุมชน รายวิชาเพิ่มเติม ส16206 หน้าที่พลเมือง โดยใช้การสอนด้วยแหล่งเรียนรู้ในชุมชน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
2. ศึกษาค่านิยมหลัก 12 ประการ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง เด็กดีรู้หน้าที่ ใช้ชีวิตตามวิถีชุมชน รายวิชาเพิ่มเติม ส16206 หน้าที่พลเมือง โดยใช้การสอนด้วยแหล่งเรียนรู้ในชุมชน
3. ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หน่วยการเรียนรู้ เด็กดีรู้หน้าที่ ใช้ชีวิตตามวิถีชุมชน รายวิชาเพิ่มเติม ส16206 หน้าที่พลเมือง โดยใช้การสอนด้วยแหล่งเรียนรู้ในชุมชน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยให้นักเรียนร้อยละ 70 มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนร้อยละ 75 ขึ้นไป

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มเป้าหมาย เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 35 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่

1) หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง เด็กดีรู้หน้าที่ ใช้ชีวิตตามวิถีชุมชน โดยใช้การสอนด้วยแหล่งเรียนรู้ในชุมชน รายวิชาเพิ่มเติม ส16206 หน้าที่พลเมือง

2) แผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้การสอนด้วยแหล่งเรียนรู้ในชุมชน รายวิชาเพิ่มเติม ส16206 หน้าที่พลเมือง จำนวน 8 แผน 17 ชั่วโมง

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1) แบบทดสอบวัดค่านิยมหลัก 12 ประการ มีลักษณะเป็นแบบสถานการณ์ปัญหาและเลือกตอบจำนวน 20 ข้อ

2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง เด็กดีรู้หน้าที่ ใช้ชีวิตตามวิถีชุมชน โดยใช้การสอนด้วยแหล่งเรียนรู้ในชุมชน เป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ขั้นเตรียม

1) ผู้วิจัยชี้แจงจุดประสงค์การเรียนรู้กับนักเรียน และตกลงเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การประเมินผล ว่าเป็นการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้ เรื่อง เด็กดีรู้หน้าที่ ใช้ชีวิตตามวิถีชุมชน โดยใช้การสอนด้วยแหล่งเรียนรู้ในชุมชน ทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียน

2) ขั้นเก็บรวบรวมข้อมูล

(1) ดำเนินการสอนโดยใช้การสอนด้วยแหล่งเรียนรู้ในชุมชนจำนวน 8 แผนใช้เวลาทั้งสิ้น 17 ชั่วโมง

(2) ใช้เวลาดำเนินการในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 ตั้งแต่เดือนมกราคม ถึง เดือนกุมภาพันธ์

(3) เมื่อดำเนินการสอนจนครบ 8 แผนแล้ว ผู้วิจัยได้ใช้แบบทดสอบวัดค่านิยมหลัก

12 ประการทดสอบนักเรียนหลังเรียน นำคะแนนที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูลหาค่าร้อยละโดยผลการวิเคราะห์ครั้งนี้ นักเรียนจำนวนร้อยละ 77.14 มีคะแนนผลการวัดค่านิยมหลัก 12 ประการ ร้อยละ 81.71

(4) หลังจากทดสอบวัดค่านิยมหลัก 12 ประการ แล้วผู้วิจัยได้นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทดสอบนักเรียนหลังเรียน จากนั้นนำคะแนนที่ได้ไปวิเคราะห์หาค่าร้อยละเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด โดยผลการวิเคราะห์ครั้งนี้ นักเรียนจำนวนร้อยละ 74.29 มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ร้อยละ 79.43

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์การประเมินหน่วยการเรียนรู้ แสดงได้ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์การประเมินหน่วยการเรียนรู้ เรื่อง เด็กดีรู้หน้าที่ ใช้ชีวิตตามวิถีชุมชน โดยใช้ การสอนด้วยแหล่งเรียนรู้ในชุมชน

รายการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญคนที่			\bar{X}	S.D.	ระดับ
	1	2	3			
1. ด้านการวิเคราะห์หลักสูตร เพื่อจัดทำหน่วยการเรียนรู้	4	4	5	4.33	0.55	มาก
2. ด้านจุดประสงค์การเรียนรู้	5	4	5	4.67	0.45	มากที่สุด
3. ด้านสาระการเรียนรู้	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
4. ด้านกิจกรรมการเรียนรู้	4	5	5	4.67	0.45	มากที่สุด
5. ด้านสื่อและแหล่งเรียนรู้	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
6. ด้านการวัดและประเมินผล	4	4	5	4.33	0.55	มาก
7. ด้านระยะเวลาและการนำไปใช้	4	5	4	4.33	0.55	มาก
เฉลี่ย				4.62	0.36	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 พบว่า ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อหน่วยการเรียนรู้ เด็กดีรู้หน้าที่ ใช้ชีวิตตามวิถีชุมชน โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด คือด้านสาระการเรียนรู้ ($\bar{X} = 5.00$, S.D. = 0.00) และด้านสื่อและแหล่งเรียนรู้ ($\bar{X} = 5.00$, S.D. = 0.00)

2. ผลการศึกษาค่านิยมหลัก 12 ประการ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 แสดงดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงผลการทดสอบวัดค่านิยมหลัก 12 ประการ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหน่วยการเรียนรู้ เรื่อง เด็กดีรู้หน้าที่ ใช้ชีวิตตามวิถีชุมชน โดยใช้การสอนด้วยแหล่งเรียนรู้ในชุมชน

จำนวนนักเรียน (คน)	นักเรียนผ่านเกณฑ์		นักเรียนไม่ผ่านเกณฑ์		ผลการทดสอบวัดค่านิยมหลัก 12 ประการ		
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	\bar{X}	S.D.	ร้อยละ
35	27	77.14	8	22.86	16.34	1.81	81.71

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลการทดสอบวัดค่านิยมหลัก 12 ประการของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวนนักเรียนทั้งหมด 35 คน มีนักเรียนผ่านเกณฑ์ 27 คน คิดเป็นร้อยละ 77.14 และมีผลการทดสอบวัดค่านิยมหลัก 12 ประการ เฉลี่ย 16.34 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.81 คะแนน ซึ่งคะแนนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 81.71 ของคะแนนเต็ม 20 คะแนน

3. ผลการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 แสดงได้ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงผลการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหน่วยการเรียนรู้ เรื่อง เด็กดีรู้หน้าที่ ใช้ชีวิตตามวิถีชุมชน โดยใช้การสอนด้วยแหล่งเรียนรู้ในชุมชน

จำนวนนักเรียน (คน)	นักเรียนผ่านเกณฑ์		นักเรียนไม่ผ่านเกณฑ์		ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน		
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	\bar{X}	S.D.	ร้อยละ
35	26	74.29	9	25.71	23.83	3.23	79.43

จากตารางที่ 3 พบว่า นักเรียนกลุ่มตัวอย่างจำนวน 35 คน มีนักเรียนผ่านเกณฑ์ 26 คน คิดเป็นร้อยละ 74.29 และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนเฉลี่ย 25.71 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 3.23 คะแนน ซึ่งคะแนนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 79.43 ของคะแนนเต็ม 30 คะแนน

สรุปและอภิปรายผล

1. สรุปผลการวิจัย

1.1 ผลการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้ เด็กติวรู้หน้าที่ใช้ชีวิตตามวิถีชุมชน โดยใช้การสอนด้วยแหล่งเรียนรู้ในชุมชน รายวิชาเพิ่มเติม ส16206 หน้าที่พลเมือง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งมีขั้นตอนการพัฒนาดังนี้

1) ศึกษาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม ส16206 หน้าที่พลเมืองของโรงเรียนบ้านห้วยจระเข้

2) วิเคราะห์ จุดเน้นและขอบข่าย ผลการเรียนรู้ และสาระการเรียนรู้ รายวิชาเพิ่มเติมหน้าที่พลเมือง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

3) กำหนดผังมโนทัศน์ เพื่อจัดทำหน่วยการเรียนรู้

4) กำหนดตารางหน่วยการเรียนรู้ ประกอบด้วย ชื่อหน่วยการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ เนื้อหาสาระของหน่วยการเรียนรู้ รวมทั้งเวลาเรียนในแต่ละเนื้อหา

5) ออกแบบการจัดการเรียนรู้ โดยใช้การสอนด้วยแหล่งเรียนรู้ในชุมชน

6) เขียนแผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้การสอนด้วยแหล่งเรียนรู้ในชุมชน การประเมินคุณภาพหน่วยการเรียนรู้โดยผู้เชี่ยวชาญ มีความเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.62 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.36)

1.2 ผลการทดสอบวัดค่านิยมหลัก 12 ประการ หน่วย เด็กติวรู้หน้าที่ ใช้ชีวิตตามวิถีชุมชน โดยใช้การสอนด้วยแหล่งเรียนรู้ในชุมชน พบว่า นักเรียนร้อยละ 77.14 มีคะแนนผลการวัดค่านิยมหลัก 12 ประการคิดเป็นร้อยละ 81.71

1.3 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากการเรียนรู้ในหน่วยการเรียนรู้ เด็กติวรู้หน้าที่ ใช้ชีวิตตามวิถีชุมชน โดยใช้การสอนด้วยแหล่งเรียนรู้ในชุมชน พบว่านักเรียนร้อยละ 74.29 มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคิดเป็นร้อยละ 79.43 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด

2. อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่องการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้ เรื่องเด็กติวรู้หน้าที่ ใช้ชีวิตตามวิถีชุมชน เพื่อส่งเสริมค่านิยมหลัก 12 ประการ รายวิชา ส16206 โดยใช้การสอนด้วยแหล่งเรียนรู้ในชุมชนสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผู้วิจัยได้อภิปรายผลตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

2.1 ผลการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้เรื่อง เด็กติวรู้หน้าที่ ใช้ชีวิตตามวิถีชุมชน เพื่อส่งเสริมค่านิยมหลัก 12 ประการ รายวิชา ส16206 หน้าที่พลเมือง โดยใช้การสอนด้วยแหล่งเรียนรู้ในชุมชน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เป็นการวิเคราะห์หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม หน้าที่พลเมือง ส16206 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านห้วยจระเข้ โดยบูรณาการจุดเน้นที่ 5 ความมีวินัยในตนเองเข้าไปในจุดเน้นที่ 1-4 ได้แก่ จุดเน้นที่ 1 ความเป็นไทย จุดเน้นที่ 2 รักชาติ ยึดมั่นในศาสนาและเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ จุดเน้นที่ 3 ความเป็นพลเมืองดีในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และจุดเน้นที่ 4 ความปรองดองสมานฉันท์มาจัดทำเป็นหน่วยการเรียนรู้ตามโครงสร้างรายวิชาหน้าที่พลเมือง ในภาคเรียนที่ 2 โดยหน่วยการเรียนรู้ได้ประกอบไปด้วย จุดประสงค์การเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ อัตราเวลาเรียน และการออกแบบการเรียนรู้เพื่อนำไปสู่แผนการจัดการเรียนรู้ที่มีกระบวนการ และรูปแบบครบทุกขั้นตอน ซึ่งขั้นตอนในการสร้างหน่วยการเรียนรู้ ต้องดำเนินไปตามขั้นตอนที่ต่อเนื่องและเป็นระบบ ซึ่งต้องมีความสัมพันธ์กันตามลำดับ ดังนี้ (1) ศึกษาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม ส16206 หน้าที่พลเมืองของโรงเรียนบ้านห้วยจระเข้ (2) วิเคราะห์ จุดเน้นและขอบข่าย ผลการเรียนรู้ และสาระการเรียนรู้ รายวิชาเพิ่มเติมหน้าที่พลเมือง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 (3) กำหนดผังมโนทัศน์ เพื่อจัดทำหน่วยการเรียนรู้ (4) กำหนดตารางหน่วยการเรียนรู้ ประกอบด้วย

ชื่อหน่วยการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ เนื้อหาสาระของหน่วยการเรียนรู้ รวมทั้งเวลาเรียนในแต่ละเนื้อหา (5) ออกแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้การสอนด้วยแหล่งเรียนรู้ในชุมชน และ (6) เขียนแผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้การสอนด้วยแหล่งเรียนรู้ในชุมชน สอดคล้องกับงานวิจัยของจินดา ถาวงษ์กลาง (2550), ทะนงศักดิ์ ปัดสินธุ์ (2551), ปวีณา ภูมิแดนดิน (2551), สมรักษ์ หอมทอง (2552), อรุณ บุตรโคตร (2552) และประนอม ทั้งจันแดง (2553) ที่ได้พัฒนาหน่วยการเรียนรู้ตามขั้นตอนของการเรียนรู้เมื่อนำหน่วยการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นมาจัดกิจกรรมการเรียนรู้ พบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหน่วยการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นนั้น มีการออกแบบการเรียนรู้ที่นำแหล่งเรียนรู้ในชุมชนมาใช้ ซึ่งเป็นการตอบสนองผู้เรียนอย่างเต็มที่ ทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ทักษะ เจตคติที่ดี เพราะผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ได้รับประสบการณ์ตรงจากการเรียนรู้ในชุมชนของตนที่หลากหลาย สามารถเชื่อมโยงกับชีวิตประจำวันของตัวเองได้ ทำให้เกิดการเรียนรู้แบบบูรณาการ และเมื่อมีการทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับค่านิยมหลัก 12 ประการ พบว่านักเรียนมีความรู้ความเข้าใจสูงขึ้นกว่าก่อนเรียน ซึ่งสอดคล้องกับหลักการของการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนที่ผู้วิจัยนำมาไว้ในบททดลองครั้งนี้

นอกจากนี้แล้วในการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้จะต้องสอดคล้องกับความต้องการ และความร่วมมือจากท้องถิ่นและชุมชนอีกด้วยจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในหน่วยการเรียนรู้เรื่อง เด็กดีรู้หน้าที่ ใช้ชีวิตตามวิถีชุมชน จำนวน 4 หน่วยย่อย ได้แก่ ศึกษาความเป็นไทยเทิดทูนในสามสถาบันรู้เท่าทันบทบาทประชาธิปไตยร่วมใจสมานฉันท์ปรองดอง มีจำนวนทั้งหมด 8 แผนโดยหน่วยย่อยที่ 1 ศึกษาความเป็นไทย ผู้วิจัยใช้วิทยากรในท้องถิ่น และกิจกรรมการศึกษานอกสถานที่ เช่น การเข้าศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นบ้านห้วยจรเข้ม 3 แหล่ง ได้แก่ การทอเสื่อกกแบบเก็บดอก การจักสานไม้ไผ่ การแพทย์แผนไทยโดยให้นักเรียนได้ทำการสัมภาษณ์ การฝึกปฏิบัติจากของจริงการจัดแสดงผลงาน ซึ่งแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้จะเน้นกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม

โดยยึดแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หน่วยย่อยที่ 2 เทิดทูนในสามสถาบัน ใช้กิจกรรมการเข้าร่วมกิจกรรมเพราะเป็นการปลูกฝังจิตสำนึกในการรักชาติ ยึดมั่นในศาสนาและเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ให้เกิดกับผู้เรียนการสนทนาซักถาม การร่วมอภิปรายกลุ่ม การจัดนิทรรศการนำเสนอผลงาน การกำหนดเรื่องที่จะศึกษาการระดมความคิดในการนำรูปแบบการใช้แหล่งเรียนรู้ เช่น การศึกษานอกสถานที่ การเชิญวิทยากร หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 รู้เท่าทันบทบาทประชาธิปไตยใช้กิจกรรมการสำรวจสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน การออกแบบพื้นที่รับผิดชอบในโรงเรียนให้มีความน่าอยู่น่าเรียน การนำเสนองาน หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 ร่วมใจสมานฉันท์ปรองดอง ใช้กิจกรรมการเรียนรู้โดยการเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนซึ่งเป็นสถานการณ์จริงให้นักเรียนเข้าร่วมสังเกตการณ์ และให้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการปัญหาของชุมชนพร้อมทั้งให้จัดทำป้ายรณรงค์ต่างๆ เพื่อแนะนำและชักชวนคนในชุมชนให้ร่วมกันตระหนักในการรักบ้านเกิดและรักชุมชนของตนเองในการสอนด้วยแหล่งเรียนรู้ในชุมชนนั้น มีขั้นตอนทั้งหมด 4 ขั้นตอน คือ ชี้นำเสนอและรับรู้ ขั้นการวางแผน ขั้นตอนดำเนินการ ขั้นวัดและประเมินผล ซึ่งลัดดา ศิลาน้อย (2550) ได้กล่าวว่า การเรียนรู้รูปแบบนี้เป็นการนำสิ่งที่มีอยู่มาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ทำให้ผู้เรียนเกิดความรัก ความภูมิใจในท้องถิ่นของตนเองเป็นการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชนปลูกฝังค่านิยมในเรื่องการอนุรักษ์ท้องถิ่น การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่อย่างจำกัดในชุมชน และการยึดมั่นในค่านิยมหลัก 12 ประการ และยังทำให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองเป็นการเรียนรู้ที่มีความหมายและการมีส่วนร่วมในกิจกรรมก็จะนำไปสู่การเรียนรู้ตลอดชีวิต เพราะฉะนั้นในการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้ ควรนำองค์ความรู้ที่อยู่ใกล้ตัวผู้เรียนมาใช้ให้ผู้เรียนเกิดความรู้เกิดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และเกิดเจตคติที่ดีต่อท้องถิ่นของตนเอง รวมทั้งแหล่งเรียนรู้ในชุมชนของตนเองมากขึ้นในการจัดทำหน่วยการเรียนรู้สมควรดำเนินการตามขั้นตอนของการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้อย่างเป็นระบบและต่อเนื่องกันโดยต้อง

อาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่ายเพื่อให้ได้หน่วยการเรียนรู้ที่สามารถจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและชุมชนได้อย่างแท้จริง

2.2 ผลการศึกษาค่านิยมหลัก 12 ประการ หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง เด็กดีรู้หน้าที่ใช้ชีวิตตามวิถีชุมชน โดยใช้การสอนด้วยแหล่งเรียนรู้ในชุมชน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่านักเรียนที่เรียนรู้จากแผนการจัดการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง เด็กดีรู้หน้าที่ใช้ชีวิตตามวิถีชุมชน โดยใช้การสอนด้วยแหล่งเรียนรู้ในชุมชน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ทำให้นักเรียนมีผลการวัดค่านิยมหลัก 12 ประการ นักเรียนจำนวนร้อยละ 77.14 มีคะแนนผลการวัดค่านิยมหลัก 12 ประการ ร้อยละ 81.71 ซึ่งมีคะแนนสูงสุดในค่านิยมทางด้าน มีความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ซึ่งเป็นสถาบันหลักของชาติในปัจจุบัน รองลงมาคือ รักชาติวัฒนธรรมไทย ประเพณีไทยอันดีงาม และมีระเบียบวินัย เคารพกฎหมาย ผู้น้อยรู้จักเคารพผู้ใหญ่ สอดคล้องกับงานวิจัยของโสภา ศิริอุเทน (2548) และสอดคล้องกับ New (1977, อ้างถึงใน จุริภรณ์ เชาว์มะเร็ง, 2537) ที่กล่าวว่า ค่านิยม คือแนวความคิดการปฏิบัติหรือการกระทำใดๆ ของบุคคลหรือสังคมนิยมเห็นชอบและมองว่าเป็นสิ่งดีมีคุณค่าควรต่อการปฏิบัติ เกิดการยอมรับยึดถือมาเป็นแนวทางในการปฏิบัติในชีวิตต่อเนื่องอย่างสม่ำเสมอ และค่านิยมมีอิทธิพลต่อการแสดงพฤติกรรมของบุคคลทั้งภายในจิตใจรวมทั้งการกระทำ ซึ่งแสดงถึงอุดมการณ์ของชีวิตของบุคคลนั้น การทำให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกระบวนการเรียนการสอน โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน เน้นการปฏิบัติจริง และเกิดประสบการณ์ตรงนั้น ทำให้นักเรียนเกิดความภาคภูมิใจและเกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เช่น ความมีวินัย ความเป็นไทยได้ นอกจากนี้ โสภา ศิริอุเทน (2548) ยังได้กล่าวว่า คุณลักษณะอันพึงประสงค์สามารถที่จะปลูกฝัง และสร้างให้เกิดขึ้นกับนักเรียนได้โดยการจัดกระบวนการเรียนการสอนและการปลูกฝังคุณลักษณะของผู้เรียนนั้นเกิดจากครู ผู้ปกครอง และชุมชนที่มีส่วนร่วมในการวางรากฐานสนับสนุนเพื่อให้เกิดคุณลักษณะนี้

2.3 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนรู้

จากแผนการจัดการเรียนรู้ ตามหน่วยการเรียนรู้ เรื่อง เด็กดีรู้หน้าที่ ใช้ชีวิตตามวิถีชุมชน โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ที่เรียนจากแผนการจัดการเรียนรู้ ตามหน่วยการเรียนรู้ เรื่อง เด็กดีรู้หน้าที่ ใช้ชีวิตตามวิถีชุมชน โดยใช้การสอนด้วยแหล่งเรียนรู้ในชุมชน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ทำให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 35 คน ผ่านเกณฑ์จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 74.29 และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนเฉลี่ย 24.71 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 3.27 คะแนน ซึ่งคะแนนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 82.37 ของคะแนนเต็ม 30 คะแนนซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนิลฉวี พิทักษ์ และปิยะวรรณ ศรีสุรักษ์ (2540) ที่ได้พัฒนารูปแบบและแนวทางการสอนที่มุ่งพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชั้นประถมศึกษาในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตโดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน พบว่า สามารถส่งผลต่อการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้นตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย รวมทั้งงานวิจัยของอังคณา ตุงคะสมิต และคณะ (2545), ทะนงศักดิ์ ปัดสินธุ์ (2551), สมรักษ์ หอมทอง (2552) ที่ได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้การสอนด้วยแหล่งเรียนรู้ในชุมชน พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุธีรา อุทโท (2553) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง ศิลปวัฒนธรรมและประเพณีผู้ไทย โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในหน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง ศิลปวัฒนธรรมและประเพณีผู้ไทย โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ โดยนักเรียนร้อยละ 82.86 มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยร้อยละ 82.85 ทั้งนี้เพราะแหล่งเรียนรู้ในชุมชนมีข้อดี คือผู้เรียนได้รับประโยชน์จากการเรียนสูงสุด นำเอาสิ่งต่างๆที่อยู่ในบริเวณชุมชนมาใช้เป็นสื่อประกอบการจัดกิจกรรมในการเรียนการสอน ที่ผ่านกระบวนการขั้นตอนที่เหมาะสม เพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง

มีความสัมพันธ์กับการดำรงชีวิตในประจำวัน จึงส่งผลให้
ผู้เรียนมีความรู้เรียนอย่างมีความสุขและเจตคติที่ดี
สามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีความ
หมาย เกิดความรักความผูกพันในชุมชนของตนเอง และ
มีทักษะกระบวนการทำงานที่ดี จึงส่งผลให้ผู้เรียนมีผล
สัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าเกณฑ์ที่ผู้วิจัยกำหนดและ
เป็นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แหล่ง
เรียนรู้ในชุมชนควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ศึกษาข้อมูล
พื้นฐานจากแหล่งต่างๆ ได้เลือกกิจกรรมตามความสนใจ
และมีโอกาสประเมินตนเองในการทำงาน จึงเป็นการ
จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์
และจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับความถนัดและความสนใจ
ของผู้เรียนตลอดจนฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ
การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้
เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาในชีวิตประจำวัน

1.2 ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้การ
สอนด้วยแหล่งเรียนรู้ในชุมชนครูผู้สอนต้องคำนึงถึงความ
ปลอดภัยของนักเรียนเป็นสำคัญ และมีการเตรียมวิธีแก้ไข
ปัญหาที่อาจเกิดขึ้นไว้ล่วงหน้าเนื่องจากกิจกรรมการเรียนรู้
ส่วนใหญ่ เป็นการศึกษานอกสถานที่

1.3 ในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกสถานที่
ครูควรเตรียมแหล่งเรียนรู้ วิทยากรและนักเรียนให้มีความ
พร้อมมากที่สุด ก่อนที่จะออกไปศึกษานอกสถานที่จริง
เพื่อเป็นการประหยัดเวลาคุ้มค่ากับการเรียนรู้ในแต่ละครั้ง
และควรดำเนินการตามแผนที่ได้กำหนดไว้อย่างรัดกุม
ทุกขั้นตอน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการวิจัยเพื่อศึกษาการจัดการเรียนรู้
โดยใช้การสอนด้วยแหล่งเรียนรู้ในชุมชนในรายวิชาอื่นๆ
เพื่อเป็นการส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการ
จัดการศึกษาช่วยให้ผู้เรียนตระหนักและเห็นความสำคัญ
ของแหล่งเรียนรู้ในชุมชน

2.2 ควรใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปฏิบัติการ
(Action Research) เพื่อศึกษาค่านิยมและคุณลักษณะ
ของนักเรียนโดยใช้การสอนด้วยแหล่งเรียนรู้ในชุมชน

2.3 ควรทำการวิจัยด้านการประสานความ
ร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการพัฒนาแหล่ง
เรียนรู้ เพื่อประโยชน์ของชุมชนและการศึกษาต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กรมวิชาการ. (2545). เอกสารหลักสูตรประกอบ

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544
คู่มือการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้
สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ:
คุรุสภาลาดพร้าว.

จินดา ถาวงษ์กลาง. (2550). การพัฒนาสาระการเรียนรู้
ท้องถิ่น เรื่อง การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ
ตำบลคำแคน โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน
สาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและ
วัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3.
วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

จรีภรณ์ เชาวน์มะเร็ง. (2537). การศึกษาค่านิยมของ
นักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในจังหวัด
นครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตร
มหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ทะนงศักดิ์ ปัดสินธุ์. (2551). การพัฒนาหน่วยการเรียนรู้
เรื่อง สิ่งแวดล้อมลำน้ำป่าว สำหรับนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสิ่งแวดล้อมศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ทิศนา แคมมณี. (2542). การจัดการเรียนการสอนที่
เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง: โมเดลซิปปา
(CIPPA MODEL). กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ธงชัย สมบูรณ์. (2544). **การศึกษาของประเทศ สังคมนิยม**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- นาคยา ปิรันธนานนท์. (2545). **จากมาตรฐานสู่ ชั้นเรียน**. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- นิลมนี พิทักษ์ และ ปิยะวรรณ ศรีสุรักษ์. (2540). **การพัฒนารูปแบบการสอนที่มุ่งพัฒนา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนชั้น ประถมศึกษา กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต (สังคมศึกษา) โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน**.
ขอนแก่น: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ปวีณา ภูมิแดนดิน. (2551). **การพัฒนาหน่วยการเรียนรู้ แบบบูรณาการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เรื่อง ทรัพย์สินในดินของถิ่นเรา สำหรับนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนโคกคำวิทยา ตำบลยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสิ่งแวดล้อมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ประนอม ทั้งจันทร์แดง. (2553). **การพัฒนาหน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่นเรื่อง ชุมชนคำแคนดินแดนน้ำตก ห้วยแซ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- พิกุล สีหาพงษ์. (2546). **การเตรียมความพร้อมในการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน นำร่องการใช้หลักสูตร**: รายงานการวิจัย.
- รุจิรา กิตติวงศ์ตระกูล. (2556). **การพัฒนาหน่วยการเรียนรู้ ป่าสวย น้ำใส บึงวิชัยแสนสุข กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน สำหรับนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบึงวิชัยสงเคราะห์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาฬสินธุ์ เขต 1**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ลัดดา ศิลาน้อย. (2534). **เอกสารประกอบการอบรมเชิงปฏิบัติการ “การใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นกับการเรียนการสอนวิชาสังคม” วันที่ 3-4 พฤษภาคม 2534**. ขอนแก่น: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- วัชรารักษ์ บุญปัญญา. (2556). **การพัฒนาหน่วยการเรียนรู้เรื่อง บ้านผางกับเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนผางวิทยายน อำเภอบ้านผาง จังหวัดขอนแก่น**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- วัฒนาพร ระงับทุกข์. (2545). **การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544**. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟิก.
- วารี ศิริเจริญ. (2541). **การทดลองใช้ชุดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะความรับผิดชอบในการเล่าเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนระยองวิทยาคม จังหวัดระยอง**.
วารสารวิชาการ, 1(4), 121-136.
- สมรัก หอมทอง. (2552). **การพัฒนาหน่วยการเรียนรู้พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม. (2557). **กรอบความเห็นร่วมปฏิรูปประเทศไทยด้านอื่นๆ**. กรุงเทพฯ: คณะทำงานเตรียมการปฏิรูปเพื่อคืนความสุขให้คนในชาติ.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2555). **แนวทางการจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับค่านิยมและความเท่าเทียมทางเพศ**. กรุงเทพฯ: ชุมชนผู้สมัคร การเกษตรแห่งประเทศไทย.

สุทธิดา สุภาชัยวัฒน์. (2548). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม หน่วยการเรียนรู้พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3.

วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

สุธีรา อุทโท. (2553). การพัฒนาหน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง ศิลปวัฒนธรรมและประเพณีผู้ไทย

โดยใช้แหล่ง เรียนรู้ในชุมชน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

เสาวรีย์ พิมพ์สวัสดิ์. (2549). ผลการใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เรื่อง สารรอบตัวเรา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

โสภา ศิริอุเทน. (2548). ค่านิยมที่พึงประสงค์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดขอนแก่น.

วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนาสังคม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

อรุณ บุตรโคตร. (2552). การพัฒนาหน่วยการเรียนรู้

เรื่อง ไม้กับเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้วิธีการสอนแบบบูรณาการ. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

อังคณา ตุงคะสมิต และคณะ. (2545). รายงานการวิจัย

เรื่อง การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยแหล่งเรียนรู้ในชุมชน วิชาการสอนกฎหมาย ในโรงเรียน. ขอนแก่น: ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.